

Panemunės „rojaus kelias“

Aidas Mozūraitis,

Jurbarko rajone esantys panemunės miesteliai, dvarai ir pilys traukia istorijos ir kultūros mylėtojus. Nemažiau įspūdingas ir panemunės kraštovaizdis, kur natūrali gamta persipina su šimtmečiais žmogaus keičiama aplinka.

Keliaujant automobiliu iš Kauno į Jurbarką, Vilkijos miestelyje kelias nusileidžia į Nemuno slėnį ir vingiuoja didžiausios Lietuvos upės pakrante. Dėl čia atsiveriančių nuostabių vaizdų, daugelis mano pažįstamų, keliaudami iš Kauno į Tauragę, Šilutę arba Klaipėdą renkasi šį panemunės maršrutą, o ne greitesnę, bei kelionei patogesnę automagistralę. Šiaurinį kelio pakraštį įrėminantys statūs, raguvoti, medžiais apaugę Nemuno slėnio šlaitai sudaro įspūdingą, jog keliauji kalnuotos vietovės slėniu. Gražus reginys atsiveria pavasarį, kai pradėjus skleistis šviežios žalumos lapams, pražysta panemunės pievos ir šlaituose esantys medžiai. Ypač įspūdingi slėnio šlaitai rudenį, pageltus medžių lapams. Vietomis šlaitai atrodo tarsi įvairių spalvų raštais išmargintais kilimais nuklota siena. Neveltui kelionių agentūrų reklaminiuose leidiniuose ši kelio atkarpa kartais vadinama „rojaus keliu“. Siūlau kartu, neskubant

pakeliauti panemune, pasigėrėti gamta ir išskirtiniu kraštovaizdžiu.

Pervažiavus tiltu per Kauno ir Jurbarko rajonus skiriančią Dubysos upę, visų keliautojų žvilgsnį patraukia virš Seredžiaus miestelio iškilęs „Palemono kalnas“. Prieš daugiau kaip septynis šimtus metų šioje gamtos sukurtoje, iš trijų pusių sunkiai prieinamoje vietoje, papildomai įtvirtinę pylimu ir gynybiniais grioviais, lietuviai pastatė Pieštės pilį. Nors pilies nėra jau šeši su puse amžiaus, gynybiniai įtvirtinimai ir dabar aiškiai išsiskiria iš natūralaus šlaito, atskleiddami buvusios pilies tvirtybę. Nuo piliakalnio atsiveria nuostabus vaizdas į Nemuno ir Dubysos slėnius, Seredžių bei kitapus Nemuno esantį Kriūkų miestelį. Panemunės keliu pavažiavus dar pora kilometrų, tiesiai nuo kelio, 365 pakopas turinčiais laiptais galima pakilti į Belvederio dvaro sodybą. Šiuo metu dvaro rūmai ir parkas apleisti. Priešais rūmų pagrindinį įėjimą puikuoja galinga veimutinė pušis. Įdomi ir netoli rūmų auganti liepa. Nors medis vienas, lapai ant šakų skirtingi, nes į vieną medį iškiepytos trys liepų rūšys. Pasivaikščiojus išlikusiais takais tarp į parką įsiterpusių gilių raguvų, pažvelgus į išlikusius dvaro sodybos pastatus bei pasigėrėjus iš parko aikštelės atsiveriančiu vaizdu

į Nemuną, galima pajusti, kodėl ši vieta pavadinta Belvederiu (*belvederi* itališkai gražus vaizdas).

Pakeliui iš Belvederio į Veliuoną, šlaituose galima pamatyti laukinių dygiųjų slyvų sąžalynus. Pietinėje Nemuno slėnio ekspozicijoje augančiuose slyvynuose mokslininkai aptinka Lietuvoje labai retas, šiltiesiems kraštams būdingas drugių rūšis.

Ties Veliuona, dešinėje Nemuno pusėje slėnis labai susiaurėja. Upės pakrantėje įsikūrusi Veliuona net kelis kartus buvo pripažinta gražiausiai tvarkomu Lietuvos miesteliu. Įvažiavimas į miestelio centrą yra tarp dviejų legendomis apipintų piliakalnių („Gedimino kapas“ ir „Ramybės kalnas“). Pasigėrėti Nemuno slėniu, bei senojo Veliuonos miestelio panorama galima nuo viršutinės terasos, arba iš kelių šimtmečių senumo Veliuonos bažnyčios bokšto, kuriame yra įrengta sakralinė ekspozicija. Dvaro parke auga reti medžiai. Parko pasididžiavimas – didžiausi Lietuvoje gelsvažiedžiai tulpmedžiai. Jų žiedais galima pasigėrėti birželio pabaigoje – liepos pradžioje. Be įprastų Lietuvoje medžių, parke dar pamatysite pilkajį riešutmedį, auksašakes tujas, raudonlapį klevą, paprastojo ąžuolo glaustašakę formą, europinius maumedžius, veimutinę bei juodąsias pušis.

Nuo Veliuonos, panemunės keliu nuvažiavus apie dešimt kilometrų pasitinka Raudonės miestelis. Visoje Lietuvoje žinoma Raudonės pilis, iš kurios bokšto, tarsi iš paukščio skrydžio galima apžvelgti visas apylinkes. Nemuno slėnį iš pilies bokšto pamatysite net iš šešiasdešimties metrų aukščio. Nors dažnos ekskursijų grupės paprastai aplanko tik pilį, neskubantiems keliautojams tikrai verta pasivaikščioti po Raudonės parką. Tai artimas angliškam stiliui parkas, su vienintelia tiesia iš rytų link pilies vedančia alėja. Parko takeliai vingiuoti, sudarantys panašumo į natūralų mišką įvaizdį. Legendomis apipinti kalneliai ir aikštelės. Išlenktos mažalapių liepų ir paprastųjų skroblų alėjos. Tarp šimtamečių ąžuolų išsiskiria valstybės saugomas „Gediminaičio“ ąžuolas. Taip pat greta rūmų auga valstybės saugoma daugialiemenė mažalapė liepa. Yra ir svetimšalių medžių. Tai pilkasis riešutmedis, sukaciūvo maumedis, kedrinė pušis.

Ties Raudone praplatėjęs Nemuno slėnis, keliaujant toliau, dar labiau išplatėja. Tarp upės ir slėnio šlaito įsiterpia kelių šimtų metrų pločio pievos. Šiose pievose peri Lietuvoje retos ir saugomos griezės. Nuvažiavus kelis kilometrus, slėnis vėl susiaurėja ir

kelias priartėja prie pat Nemuno. Neužilgo nuo kelio galima pamatyti Panemunės pilį. Pilis apsupta peizažinio parko su penkiais kaskadiniais tvenkiniais. Natūralų Nemuno slėnio su stačiais šlaitais reljefą papildo dirbtinai supilti kalneliai. Parke vyrauja vietinių rūšių medžiai. Įspūdingas, valstybės saugomas, net 1,69 m skersmens „Gelgaudų“ ąžuolas, augantis prie pilies pietvakarinio kampo. Šlaito papėdėje išlikę buvusios paprastųjų lazdynų alėjos fragmentai. Parkas sudaro įspūdį, kad pilis yra upėmis ir ežerais apsuptoje kalvotoje vietovėje.

Už trijų kilometrų nuo Panemunės pilies, vėl prie pat kelio, žaliuoja ąžuolų giraitė. Tai Šilinės botaninis draustinis, kuriame galima pasivaikščioti įrengtu pažintiniu taku. Nuo Šilinės kelias atitrūksta nuo šlaito papėdės ir driekiasi slėnio viduriu pro Skirsnemunės miestelį, kol ties Molynės kaimu išlipa iš Nemuno slėnio.

Šimtamečiai piliakalniai, miesteliai, pilyi ir dvarai harmoningai įsipina į natūralią panemunės gamtą. Visi dvarų parkai tarsi susilieja su Nemuno šlaitų miškais. Tolstant nuo dvarų rūmų ar pilių, sunku pastebėti ribą, kur baigiasi parkas ir prasideda miškas. Tam, kad būtų išsaugotas unikalus panemunės kraštovaizdis bei gamtos ir kultūros vertybės, 1992 m. įkurtas Panemunių regioninis parkas.